

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична фонетика

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Французька мова і література, англійська мова»

Спеціальність В11 Філологія

Спеціалізація В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретична фонетика
Викладач (-і)	Бігун Ольга Альбертівна Воронько Галина Михайлівна
Контактний телефон викладача	0978047009 0507844131
Е-mail викладача	olha.bihun@pnu.edu.ua halyna.voronko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	відповідно до розкладу викладача
2. Анотація навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблеми сучасної фонетичної науки та функціонування фонетичних одиниць в французькій мові, специфіка звукової системи французької мови, сегментальних одиниць та супрасегментальних таких як наголос, ритмічні групи та інтонація з точки зору теоретичної науки.</p> <p>Навчальна дисципліна спрямована на поглиблення і систематизацію знань студентів з фонетичних особливостей французької мови та формування системних знань в галузі теорії фонології та сучасних концепцій теорії фонемі як такої. Особлива увага приділяється вивченню артикуляційної бази французької мови та особливостям фонетики в територіальних варіантах, перш за все національних.</p> <p>Основними організаційними формами навчання є лекційні та практичні заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. На практичних заняттях закріплюються набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання, формується у студентів система поглядів про основні фонетичні явища у французькій мові. Навчальна дисципліна вивчається у 5-му семестрі і завершується заліком. Лекційна тематика базується на вивченні основних фонетичних теорій, явищ та понять і має науково-пізнавальну спрямованість. На практичних заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі доповідей, презентацій студентів та тестування.</p> <p><u>Методи навчання:</u> Інтерактивна лекція, презентація, пояснення, дискусія, доповідь, індуктивний та дедуктивний методи, дослідницький та пошуковий методи, метод аналізу та синтезу, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p><u>Методи контролю:</u> Усне опитування, тестовий контроль знань, оцінка виконання проєкту. Усний/письмовий фідбек до завдань. Залік.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є поглиблення і систематизація знань студентів з фонетичних особливостей французької мови та формування системних знань в галузі теорії фонології та сучасних концепцій теорії фонемі як такої. Особлива увага приділяється вивченню артикуляційної бази французької мови та особливостям фонетики в територіальних варіантах, перш за все національних.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p>	

- закріпити і розширити знання студентів з фонетики, здобуті при вивченні курсу "Вступ до загального мовознавства";
- систематизувати елементи фонетичної теорії, засвоєні студентами при вивченні практичної фонетики;
- поглибити знання всіх компонентів фонетичної будови сучасної французької мови в їх системі та в зіставленні з фонетичною будовою рідної мови;
- ознайомити студентів (в загальних рисах) з сучасними методами фонетичного дослідження та основними фонетичними поняттями.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетенції:

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетенції:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, теорію та історію, функції, рівні.

ФК.3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Результати навчання:

РН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та французькою й англійською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

РН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів і технологій.

РН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

РН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

РН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

РН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
практичні	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/ вибіркова
5-й	035 Філологія	III-й	обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни				
№	Тема	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
1.	Фонетика як лінгвістична дисципліна. Місце фонетики як підрозділу мовознавства. Її зв'язок з іншими науками.	4		10
2.	Звукова будова мови. Лінгвістичний, акустичний та анатомофізіологічний аспекти аналізу звуків.	2		5
3.	Будова мовного апарату. Активні та пасивні органи мови.	2		5
4.	Фонологія як лінгвістична наука. Теорія фонем. Фонема та звук. Варіанти фонем.	2		5
5.	Фонетизм французької мови. Вокалізм: його основні риси.		2	5
6.	Консонантизм та його основні риси.	2		5
7.	Артикуляторна класифікація голосних та приголосних французької мови. Відмінні риси французьких голосних та приголосних.		2	
8.	Стилістичний аспект французької мови. Стилї мовлення.	2		5
9.	Склад та фонетичний складоподіл. Теорія мускульного напруження. Сегментація мовного потоку. Синтагма як значеннева група. Фраза як значеннева єдність. Принципи членування мовного потоку. Теорії складоподілу.	2		
10.	Просодія та інтонація. Функції наголосу. Типи наголосу у французькій мові. Функції та компоненти інтонації. Мелодія. Інтонаційна теорія П. Делатра. Інтонація і тип речення.		2	5
11.	Асиміляція звуків у мовленні. Позиційно-комбінаторні зміни: вплив наголосу, редукція, вплив оточення, вплив позиції звука у складі та слові.	2		5
12.	Чергування фонем. Фонетичні (позиційні) чергування. Чергування голосних в залежності від стилю мови. Випадне [ə]. Зв'язування. Правила обов'язкового, факультативного та забороненого вживання зв'язування. Типи зв'язування. Функції зв'язування.	2		5
13.	Мовний ритм. Ритмічна група. Типи ритмічних груп.		2	5

	Ритмомелодика. Мелодика розповідного, питального та спонукального речення.			
ЗАГАЛОМ:		20	10	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання дисципліни відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf?_gl=1*105ypmm*_ga*MTQ3NjUxNzQ0MC4xNTczOTg1NjI4*_ga_B6J5G9CVS8*MTcyNDIyMDO0MC4zNS4xLjE3MjQyMjA2MzkuMC4wLjA.; «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf?_gl=1*1yxalu1*_ga*MTQ3NjUxNzQ0MC4xNTczOTg1NjI4*_ga_B6J5G9CVS8*MTcyNDIyMDO0MC4zNS4xLjE3MjQyMjA0NjEuMC4wLjA.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за вивчення дисципліни, становить 100 балів, яка є сумою балів за контроль на практичних заняттях (60 балів), оцінювання індивідуальної роботи (10 балів), виконання підсумкового тесту (30 балів).</p>			
Вимоги до письмових робіт	<p>Індивідуальна робота: виконання та презентація проекту на одну із запропонованих тем (<i>напр.</i> “Орфоепічна норма сучасної французької мови”). Рекомендований час презентації - 5-7 хв. Критерії оцінювання: змістовність (5), значущість самостійної діяльності (2), комунікативний характер проекту (2), презентація та презентування (1). Максимальний бал - 10.</p> <p>Передбачена підсумкова контрольна робота, яка проводиться у формі підсумкового тесту за пройденими темами на платформі d-learn.pnu.edu.ua. Підготовка до тестування і його проходження класифікуються як один з аспектів самостійної роботи. Система d-learn надає доступ до завдань у визначений день у межах визначеного часу та подає результат за 100-бальною шкалою. Тест містить 25-50 завдань теоретичного і практичного характеру. Зразок підсумкового тесту:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La distinction entre les phonèmes s’effectue par : <ol style="list-style-type: none"> a) les traits pertinants b) l’entourage phonétique c) la quantité des syllabes d) l’accentuation 2. L’archiphonème [A] est caractérisée par les traits suivants : <ol style="list-style-type: none"> a) antérieur, labial, ouvert b) antérieur, non-labial c) ouvert, oral d) oral, accentuée <p>Критерії оцінювання підсумкового тесту: Система d-learn здійснює підрахунок відсотків правильних відповідей при виконанні тесту за 100-бальною шкалою, що корелює зі шкалою оцінювання контрольної роботи, представленої у документі “Порядок організації та</p>			

	<p>проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника” (2023 р.):</p> <p>90–100 балів – “відмінно”, 70–89 балів – “добре”, 50–69 балів – “задовільно”, 1–49 балів – “незадовільно”.</p> <p>Студентам, які отримали “незадовільно”, надається друга спроба проходження підсумкового тесту. Питома вага підсумкового тесту 30 балів.</p>
Практичні заняття	<p>Усне/письмове опитування:</p> <p>«відмінно» (9-10) здобувач освіти отримує за вичерпну відповідь за умови її оформлення відповідно до норм усного/писемного французького мовлення, використання відповідної термінології.</p> <p>«добре» (7-8) – за повну відповідь, що характеризується використанням відповідної термінології, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p> <p>«задовільно» (5-6) – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок, задовільне використання відповідної термінології.</p> <p>«незадовільно» (2-4) – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, що унеможливають розуміння змісту висловленого.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Максимальна кількість балів за залік – 100 балів.</p> <p>За умови отримання студентом мінімум 50 балів у системі електронного журналу <u>за роботу на практичних заняттях, виконання індивідуального завдання та підсумкового тестування</u>, за обов’язковою згодою студента, підсумкова оцінка за залік (відомість № 1) виставляється <u>автоматично</u> відповідно до даних електронного журналу.</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю - залік;</p> <p>Форма задачі - комбінована.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Курс викладається французькою мовою.</p> <p>Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов’язковим складанням тем і підсумкового тесту в системі дистанційного навчання d-learn, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf</p> <p>Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження відповідних курсів на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p>	

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти залік за відомістю № 2. На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних завдань.

Дотримання **академічної доброчесності** засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» [«Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»](#). Ознайомитися із положенням можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні>

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pro>.

8. Рекомендована література

1. Андрієвська Е.М., Дем'яненко М.Я. Сучасна французька вимова. Теорія і практика: Навчальний посібник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2004. 225 с.
2. Бігун О., Воронько Г., Фенюк Л. Фонетичні навички сучасної французької мови як складова комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. *Філологічні трактати*. 2022. Т. 14, №2. С.7-15. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90282/1/Bigun_Ftrk_2_2022.pdf
3. Воронько Г.М., Ковбанюк М.І. Методичні рекомендації до лекцій, практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теоретична фонетика» (Спеціалізація 035.055 «Романські мови і літератури (переклад включно), перша – французька»: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2024. 71 с.
4. Воронько Г.М. Фонетичні особливості сучасної французької мови. Сучасні дослідження з лінгвістики, літературознавства і міжкультурної комунікації (ELLIC 2022) : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, Івано-Франківськ, 04-06 жовтня 2022 р. /відп. за випуск О. А. Бігун; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Електронне видання. Івано-Франківськ, 2022. С. 281-283.
5. Воронько Г.М. Соціолінгвістичний підхід у дослідженнях фонологічної системи сучасної французької мови. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique: collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des matériaux de la IV conférence scientifique et pratique internationale*, Paris, 11 novembre 2022. Paris-Vinnitsia: La Fedeltà & Plateforme scientifique européenne, 2022. P. 108-109.
6. Воронько Г.М. Інноваційні підходи у формуванні фонетичних навичок сучасної французької мови. *Science of XXI century: development, main theories and achievements: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III. International Scientific and Theoretical Conference*, December 2, 2022 Helsinki, Republic of Finland: European Scientific Platform. P. 84-85.
7. Комірна Є.В. Теоретична фонетика французької мови : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Є. В. Комірна ; Київ. нац. лінгв. ун-т. - К. : Вид. центр КНЛУ, 2011. - 421 с. : іл. - Назва обкл. : Phonétique théorique du Français/ Komirna E. V. Детальніше: <https://bukuksukar.com.ua/ua/p1913214050-kniga-komirna-yevgeniya.html>
8. Abdessemed, Nadjiba, & Samir Abdelhanmid, 2015 : "Conception d'un didacticiel pour la phonétique progressive du FLE dans l'enseignement universitaire algérien", *Synergies Algérie* 22, 207-216 [disponible en file:///C:/Users/rana%20kandeel/Desktop/modifications/abdessemed_abdelhanmid.pdf].
9. Abry, Dominique, 2008 : "Phonétique française et pédagogie de la prononciation" [<http://www.ac-grenoble.fr/casnav/accueil/enseigner-FLE-FLS/index.php?post/2012/07/11/Phon%C3%A9tique-fran%C3%A7aise-et-p%C3%A9dagogie-de-la-prononciation#Ancre>, date de récupération : 1er février 2017].
10. Albert Di Cristo. La prosodie au carrefour de la phonétique, de la phonologie et de l'articulation formes-fonctions. *Travaux Interdisciplinaires du Laboratoire Parole et Langage d'Aix-en-Provence (TIPA)*, Laboratoire Parole et Langage, 2004, 23, pp.67-211. .hal-00285554
11. Claude Germain, Raymond LeBlanc. Introduction à la linguistique générale. 1 Phonétique. Les Presses de l'Université de Montréal. 1981. 91 p.
12. Lucie Chariac. Phonétique progressive du français avec 400 exercices. Niveau débutant. CLE International. 2003. 127 p.
13. Mordellet-Roggenbuck, I. (2010). Phonétique du français: théorie et applications didactiques. Німеччина: Empirische Pädagogik. Léon P. et M. Introduction à la phonétique corrective. Paris: Hachette et Larousse, 1987. 98 p. (електронний варіант) https://www.google.com.ua/books/edition/Phon%C3%A9tique_du_fran%C3%A7ais/rd7JYgEACAAJ?hl=uk&sa=X&ved=2ahUKewjv8KH2JmIAxWqR_EDHSFBFAwQiqUDegQIFB_AK

14. Yousif, Deya-Eldin, 1999: Réalisation des voyelles du français standard par des arabophones du Qatar : étude phonétique contrastive. Thèse de doctorat en Phonétique, sous la direction de René Gsell. Université de Paris III.

Інформаційні ресурси

15. <http://www.unil.ch/ling/page12580.html>
16. <http://www.linguistes.com/phonetique/phon.html>
17. <http://post.queensu.ca/~lessardg/Cours/215/chap2.html>
18. <http://french.chass.utoronto.ca/linguistique/prosodie/pmartin/index.html>
19. <http://www.accent-de-france.fr.st/>
20. <http://valibel.fltr.ucl.ac.be/linghist/exercicesph.html>
21. <https://www.verbotonale-phonetique.com/phonetique-phonologie/>

Викладачі: **О.А. Бігун**, д.ф.н, проф., завідувач кафедри французької філології
Г.М. Воронько, асистент кафедри французької філології